

**МІНІСТЕРСТВО ВНУТРІШНІХ СПРАВ УКРАЇНИ
ХАРКІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ВНУТРІШНІХ
СПРАВ**

Сумська філія

Кафедра соціально-економічних дисциплін

ПРОГРАМА

**навчальної дисципліни «Правова статистика»
обов'язкових компонент
освітньої програми першого (бакалаврського) рівня вищої освіти**

081 Право (право)

Харків 2021

ЗАТВЕРДЖЕНО

Науково-методичною радою
Харківського національного
університету внутрішніх справ
Протокол від 26.08.2021 р № 7

СХВАЛЕНО

Вченою радою Сумської філії
Харківського національного
університету внутрішніх справ
Протокол від 25.08.2021 р № 7

ПОГОДЖЕНО

Секцією Науково-методичної ради
ХНУВС з технічних дисциплін
Протокол від 25.08.2021 р № 7

Розглянуто на засіданні кафедри соціально-економічних дисциплін Протокол
від 25.08.2021 р № 1

Розробник:

1. Доцент кафедри соціально-економічних дисциплін Сумської філії ХНУВС,
к.е.н. Виганяйло Світлана Миколаївна

Рецензенти:

1. Доцент кафедри соціально-економічних дисциплін Сумської філії ХНУВС,
к.е.н., Людмила Анатоліївна Парфентій
2. Доцент кафедри маркетингу та логістики СНАУ, к.е.н., доцент Олена
Володимирівна Шумкова

ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА

Програма обов'язкової навчальної дисципліни складена відповідно до освітньої програми першого рівня вищої освіти «Правова статистика», профіль підготовки 081 Право (право)

Предметом вивчення навчальної дисципліни є засвоєння студентами основних понять статистичної науки, її закономірностей та методів, а також прийомів правової статистики, за допомогою яких проводиться аналіз правопорушень у суспільстві, виявляти напрямки їх розвитку та результати діяльності правоохоронних органів, а саме:

- основні поняття статистичної науки;
- прийоми та методи збору первинних даних про різноманітні протиправні явища або процеси, якими оперує правова статистика;
- навички практичного використання статистичної методології для узагальнення та аналізу даних правової статистики;
- основні математичні методи щодо варіаційного аналізу, визначення характеристик рядів динаміки;
- практичні прийоми аналізу рядів динаміки, їх екстраполяції, обрахунку індексів сезонності, тощо;
- принципи вибіркового спостереження, порядок його проведення та обрахунку результатів;
- виконання кореляційного, індексного та рейтингового аналізу.

Міждисциплінарні зв'язки: курсу «Правова статистика» обумовлені тим, що багато його положень базується на знаннях, одержаних студентами під час вивчення дисциплін юридичного профілю. Це дає можливість застосовувати методи статистики для пізнання закономірностей розвитку різноманітних протиправних явищ та процесів. Даний предмет викладається для денної та заочної форм навчання та пов'язаний дисциплінами:

- „Кримінальне право” та „Кримінальний процес”, „Адміністративне право” та „Адміністративний процес”, „Кримінологія”, „Криміналістика”, інші юридичні дисципліни. Результати вивчення цих дисциплін є суттєвими на етапі зведення і групування даних статистичного спостереження, а також визначальними на заключному етапі статистичного дослідження - узагальненні і аналізі даних. Ці знання допомагають вибрати напрямки аналізу даних статистичного зведення і групування, а також давати оцінку та трактувати одержані статистичні дані та розраховані показники.

- «Інформаційні технології в правоохоронній діяльності», тому що знання комп'ютерних технологій та Інтернет використовується для одержання первинних статистичних даних про правопорушення, для їх постійного поповнення, для формування зведеної бази даних та розрахунку різноманітних узагальнюючих показників.

Програма навчальної дисципліни складається з таких тем:

1. Предмет і методологія науки статистики.
2. Предмет, методологія та система правової статистики.
3. Статистичне спостереження.

4. Зведення та групування статистичних даних.
5. Узагальнення та аналіз. Абсолютні, відносні і середні величини.
6. Ряди варіації (розподілу), показники варіації.
7. Ряди динаміки, показники рядів динаміки. Перетворення рядів динаміки.
8. Вибіркове спостереження.
9. Взаємозв'язки соціально - правових явищ.
10. Індeksi у правовій статистиці. Рейтинги.

1. Мета та завдання навчальної дисципліни

1.1. Метою викладання навчальної дисципліни «Правова статистика» є набуття студентами теоретичних знань та практичних навичок щодо збирання даних про соціально – правові процеси, уміння виконувати необхідні розрахунки та аналізувати одержані показники, виявляти напрямки розвитку протиправних явищ, оцінювати результати роботи правоохоронних органів, вести юридичну статистику, тощо.

1.2. Основними завданнями вивчення дисципліни «Правова статистика» є навички аналізувати стан правопорушень у своїй сфері, мати уяву про структуру цих процесів, виявляти їхню динаміку, робити висновки та розробляти міри впливу на негативні тенденції. Крім того, співробітник або керівник повинен уміти оцінювати результати діяльності свого правоохоронного підрозділу та його складових частин або підлеглих структур, ефективність проведеної за певний період роботи, її вплив на охоронювані правовідносини. Метою проведеного аналізу правопорушень є розробка заходів щодо посилення боротьби з негативними явищами або тенденціями. Не менш важливим є окреслення напрямків покращання роботи правоохоронного органу, розробка та планування організаційних, матеріально – технічних, кадрових та інших заходів.

Без постійного аналізу результатів правоохоронної діяльності та розробки заходів протидії новим викликам злочинного світу неможлива будь – яка цілеспрямована та ефективна діяльність по протидії злочинності та правопорушенням.

1.3. Згідно з освітньою програмою здобувачі вищої освіти повинні:

знати:

- основні поняття та методи статистичної науки,
- предмет, методологію і завдання правової статистики;
- використання даних правової статистики у правоохоронній діяльності;
- організацію та проведення статистичного спостереження;
- зведення і групування первинних статистичних даних;
- види статистичних таблиць та статистичних графіків, їх використання в правовій статистиці;
- основні напрямки статистичного аналізу та можливості його використання для дослідження протиправних явищ та процесів;
- сутність, методологію та особливості вибіркового спостереження,
- перспективи використання інформаційних технологій у правовій

статистиці.

вміти:

- застосовувати основні статистичні методи у правовій статистиці;
- формувати план та програму статистичного спостереження;
- збирати та фіксувати у відповідних формах первинні статистичні дані;
- виявляти помилки спостереження та контролювати вірогідність даних;
- виконувати статистичне групування та зведення, створювати статистичні таблиці та графіки;
- проводити узагальнення і аналіз даних, одержаних при статистичному зведенні і групуванні;
- намічати основні напрямки аналізу даних кримінально-правової статистики;
- використовувати статистичну методологію для побудови рядів варіації та розрахунку показників варіації правових явищ;
- аналізувати динаміку правових явищ, застосовувати ряди динаміки при дослідженні тенденцій злочинності;
- розраховувати показники рядів динаміки базисним та ланцюговим методами;
- визначати тенденції розвитку явищ та процесів у випадках різнобічної динаміки;
- проводити прогностичні розрахунки показників динаміки;
- планувати вибіркове спостереження, проводити його різними способами та оцінювати помилку вибірки;
- виявляти наявність та щільності зв'язків між ознаками соціально-правових явищ (кореляційний аналіз);
- використовувати індексний метод у правовій статистиці;
- застосовувати рейтинговий метод для аналізу результатів роботи кількох правоохоронних підрозділів.

1.4. Форма підсумкового контролю залік.

На вивчення навчальної дисципліни відводиться 60 години / 2,0 кредитів ECTS.

1.5. Програмні компетентності:

Програмні компетентності, які формуються при вивченні навчальної дисципліни		
Інтегральна компетентність	Здатність розв'язувати складні спеціалізовані задачі та практичні проблеми у галузі професійної правничої діяльності або у процесі навчання, що передбачає застосування правових доктрин, принципів і правових інститутів і характеризується компетентністю та невизначеністю умов	
Загальні компетентності (ЗК)	ЗК-1	Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу
	ЗК-2	Здатність застосувати знання у практичних ситуаціях.
	ЗК-3	Знання та розуміння предметної області та

		розуміння професійної діяльності
	ЗК-6	Навички використання інформаційних і комунікаційних технологій
	ЗК-7	Здатність вчитися і оволодівати сучасними знаннями
	ЗК-9	Здатність працювати в команді
Спеціальні (фахові, предметні) компетентності (СК)	СК-11	Здатність визначати належні та прийнятні для юридичного аналізу факти.
	СК-12	Здатність аналізувати правові проблеми, формувати та обґрунтовувати правові позиції.
Програмні результати навчання		
Соціально-гуманітарна ерудованість	ПРН-1	Визначати вагомість та переконливість аргументів в оцінці заздалегідь не відомих умов та обставин.
	ПРН-2	Здійснювати аналіз суспільних процесів у контексті аналізованої проблеми і демонструвати власне бачення шляхів її розв'язання.
	ПРН-3	Проводити збір та інтегрований аналіз матеріалів з різних джерел
	ПРН-4	Формулювати власні обґрунтовані судження на основі аналізу відомої проблеми
	ПРН-5	Робити короткий висновок щодо окремих проблем з достатньою обґрунтованістю.
	ПРН-6	Оцінювати недоліки й переваги аргументів, аналізуючи відому проблему
Дослідницькі навички	ПРН-7	Складати та узгоджувати план власного дослідження і самостійно збирати матеріали за визначеними джерелами.
	ПРН-8	Використовувати різноманітні інформаційні джерела для повного та всебічного з'ясування певних обставин.
Комунікація	ПРН-12	Доносити до респондента матеріал з певної проблематики доступно й зрозуміло
	ПРН-13	Пояснювати характер певних подій та процесів з розумінням професійного та суспільного контекстів.
Професійна самоорганізація та використання інформаційних технологій	ПРН-14	Належно використовувати статистичну інформацію, отриману з першоджерел та вторинних джерел, для своєї професійної діяльності
	ПРН-15	Вільно використовувати для професійної діяльності доступні інформаційні технології і бази даних.

	ПРН-16	Демонструвати вміння користуватися комп'ютерними програмами, потрібними в професійній діяльності.
	ПРН-17	Працювати в групі, формуючи власний внесок у виконання завдань групи.
Праворозуміння	ПРН-20	Пояснювати природу та зміст основних правових явищ і процесів.
Правозастосування	ПРН-21	Застосовувати набуті знання в різних правових ситуаціях, виокремлювати юридично значущі факти й формувати обґрунтовані правові висновки.

2. Короткий опис змісту навчальної дисципліни

Тема № 1. Теоретичні основи статистичної науки. Правова статистика.

Поняття терміну «статистика». Динамічні та статистичні закономірності. Закон великих чисел. Предмет статистики, її означення. Статистична сукупність, одиниця сукупності, статистична ознака та показник, одиниця виміру та її варіація. Методи статистики. Структура статистики, її рівні.

Тема № 2. Предмет, методологія та система правової статистики

Поняття та предмет правової статистики. Завдання правової статистики. Взаємозв'язок правової статистики з загальною теорією статистики. Основні галузі правової статистики. Методологія правової статистики. Напрями застосування даних правової статистики. Органи правової статистики на Україні. Система курсу "Правова статистика".

Тема № 3. Статистичне спостереження.

Поняття статистичного спостереження. Етапи проведення статистичного спостереження. Завдання та мета статистичного спостереження. Поняття про об'єкт статистичного спостереження, види та особливості об'єктів правової статистики. Одиниці спостереження, одиниці сукупності та одиниці виміру в правовій статистиці. Поняття програми статистичного спостереження. Органи, які проводять статистичне спостереження. Заходи щодо забезпечення вірогідності даних спостереження.

Основні організаційні форми статистичного спостереження. Види статистичного спостереження за часом проведення і за охопленням одиниць сукупності. Помилки статистичного спостереження. Методи запобігання помилок. Відповідальність за порушення, пов'язані зі статистичною звітністю

Тема № 4. Зведення та групування статистичних даних.

Статистичне зведення, його мета та порядок проведення. Рівні зведення, просте та складне, ручне та автоматизоване зведення. Статистичне групування – поняття, мета та його значення. Типологічне, структурне та аналітичне групування. Завдання, що вирішуються за допомогою групувань. Застосування різних видів групувань у правовій статистиці. Групувальні ознаки та їх види.

Вибір кількості груп та інтервалів. Групування в практиці правової статистики. Класифікатори в правовій статистиці.

Поняття про статистичні таблиці. Основні елементи статистичної таблиці. Види таблиць за характером підмета. Основні правила побудови таблиць. Використання статистичних таблиць в правовій статистиці.

Графічний метод представлення статистичних даних. Складові частини графіків та їх види. Картодіаграми.

Тема № 5. Узагальнення та аналіз. Абсолютні, відносні і середні величини.

Узагальнення та аналіз – його означення та завдання. Види статистичних показників за типом показників та одиницями виміру.

Поняття абсолютної величини. Види абсолютних величин

Поняття відносних величин, їх види. Коефіцієнт злочинної інтенсивності та коефіцієнт злочинної активності, їх розрахунок. Відносна величина структури, її розрахунок та приклади. Відносна величина координації. Відносні величини динаміки, способи їх розрахунку. Використання відносних величин у правовій статистиці.

Поняття середньої величини, її сутність і значення. Види середніх величин та способи їх обчислення. Мода і медіана, способи їх визначення.

Тема № 6. Ряди варіації (розподілу), показники варіації.

Поняття рядів варіації (розподілу), їх складові частини. Якісні та кількісні, дискретні та інтервальні ряди розподілу. Показники варіації та їх розрахунок: розмах варіації, середнє лінійне відхилення, дисперсія та середнє квадратичне відхилення. Правило «трьох сигм», розуміння середнього квадратичного відхилення. Коефіцієнт варіації, його розрахунок та використання. Приклад розрахунку показників варіації.

Тема № 7. Ряди динаміки, показники рядів динаміки. Перетворення рядів динаміки.

Поняття та структура ряду динаміки. Види рядів динаміки. Умови побудови рядів динаміки та їх порівняння. Загальні показники рядів динаміки, їх розрахунок. Середні показники рядів динаміки, їх розрахунок. Способи розрахунку показників рядів динаміки.

Основні методи перетворення рядів динаміки. Інтерполяція та екстарполяція - їх поняття та розрахунок. Індеси (коефіцієнти) сезонності, їх значення та обчислення. Використання рядів динаміки у правовій статистиці.

Тема № 8. Вибіркове спостереження.

Поняття вибіркового спостереження та основні означення. Етапи вибіркового спостереження. Помилки вибіркового спостереження, їх види та походження. Методи та способи відбору одиниць з генеральної сукупності, випадки їх використання. Розрахунок характеристик вибірки. Поняття середньої помилки вибірки, її розрахунок для якісної та кількісної ознаки. Відмінність розрахунків для повторного та без повторного відбору. Визначення необхідного обсягу вибірки, приклади його розрахунку.

Використання вибіркового спостереження у правовій статистиці та при

кримінологічних дослідженнях.

Тема № 9. Взаємозв'язки соціально - правових явищ.

Поняття зв'язку явищ. Означення кореляції та її суть. Коефіцієнт кореляції, діапазон його значень та інтенсивність зв'язку явищ.

Статистичні методи виявлення кореляційного зв'язку між двома явищами. Розрахунок лінійного коефіцієнту кореляції. Ранговий коефіцієнт кореляції Спірмена. Коефіцієнт контингенції Пірсона.

Тема № 10. Індекси у правовій статистиці. Рейтинги.

Загальне поняття про індекси, їх класифікація. Використання індексного методу для аналізу правових явищ на прикладі індексу тяжкості ДТП та продуктивності роботи слідчих. Перспективи використання індексного методу для аналізу злочинності.

Поняття рейтингів, їх значення для оцінки багатфакторних процесів. Методи обчислення рейтингів. Приклади застосування рейтингів у правовій статистиці.

3. Рекомендована література (основна, допоміжна), інформаційні ресурси в Інтернеті

Нормативні документи

1. Закон України «Про державну статистику» від 17.09.1992 р. [Текст] : Закони України. – К. : Верховна Рада, 1996. – 340 с. – ISBN 966-7024-05-09 Електронний ресурс: https://kodeksy.com.ua/pro_derzhavnu_statistiku.htm (Документ 2614-ХІІ, чинний, поточна редакція — Редакція від 19.04.2014, підстава - 1170-VII)
2. Закон України «Про інформацію» від 02.10.1992 р. [Текст] : Законодавство України про інформацію : зб. законів (Офіційне видання). – К. : Парламентське вид-во, 2003. – 228 с. (С. 3-22) – ISBN 966-611-205-1 Електронний ресурс: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2657-12> (Документ 2657-ХІІ, чинний, поточна редакція — Редакція від 21.12.2019, підстава - 324-IX)
3. Про затвердження Політики поширення статистичної інформації органами державної статистики / Наказ Державної служби статистики України №339 від 24.11.2015 Електронний ресурс: <http://consultant.parus.ua/?doc=09V465345F>
4. Програма розвитку державної статистики до 2023 року/ Постанова кабінету міністрів України від 27 лютого 2019 р. № 222. Київ Електронний ресурс: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/222-2019-%D0%BF>
5. Положення про Державну службу статистики України: постанова Кабінету Міністрів України від 23 вересня 2014р. № 481. Електронний ресурс: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/481-2014-%D0%BF>
6. Інструкція про порядок ведення єдиного обліку в органах поліції заяв і повідомлень про вчинені кримінальні правопорушення та інші події: наказ МВС України від 06.11.2015р. № 1377. Електронний ресурс: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1498-15>
7. Положення про порядок ведення Єдиного реєстру досудових розслідувань: наказ Генеральної прокуратури України від 06.04.2016 р. № 1 Електронний ресурс: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0680-16>

Основна

1. Борисенко О.А. Правова статистика [Текст] . навчальний посібник / О.А. Борисенко, А.М. Куліш, В.Б. Чередниченко – Суми, Сумський державний університет . вид. СумДУ, 2015 р. – 183 с. ISBN 978-966-657-595. Електронний ресурс: https://essuir.sumdu.edu.ua/bitstream-download/123456789/43138/3/Borusenko_pravova.pdf;jsessionid=BA7DA68A8880582E0FCEBACE9E116E1
2. Лугінін О.Є. Статистика. Підручник.– К.: Центр учбової літератури, 2017, – 608 с. Електронний ресурс: https://www.studmed.ru/lugnn-oye-statistika_18ca45892ca.html
3. Правова статистика: підручник / [В. В. Голіна та ін.] ; за ред. проф. В. В. Голіни ; Нац. юрид. ун-т ім. Ярослава Мудрого. –Харків : Право, 2014. –250 с. Електронний ресурс: <https://www.twirpx.com/file/597128/>
4. Яковлев, С. В. Правова статистика [Текст] : підручник / С. В. Яковлев, В. П. Кубрак. – Харків : Нац. ун-т внутр.вн.справ, 2004. – 334 с. – ISBN 966-610-124-6. Електронний ресурс: <http://library.dstu.education/indexing.php?r2=19626>

Допоміжна

5. Мармоза, А. Т. Правова статистика [Текст] : навчальний посібник / А. Т. Мармоза. – К. : КОНДОР, 2006. – 536с. – ISBN 966-351-091-9. Електронний ресурс: https://www.studmed.ru/view/marmoza-at-pravova-statistika_d7229c557d4.html
6. Правова статистика [Текст] : підручник / Моїсєєв Є. М., Джужа О. М., Василевич В. В., та ін. : за заг. ред. проф. О. М. Джужи. – К. : Атака, 2008. – 392 с. – ISBN 978-966-326-262-8. Електронний ресурс: <https://www.twirpx.com/file/124635/>
7. Статистика [Текст] : навчально – методичний посібник для самостійного вивчення дисципліни / Н. Б. Кушнір, Т. В. Кузнєцова та інші/ – К. : Центр учбової літератури, 2009. - 208с. ISBN 966-364-782-5. Електронний ресурс: <https://www.twirpx.com/file/689800/>
8. Калачова, І. В. Правова статистика: навч. посіб. / І. В. Калачова, Г. Г. Трофімова. – К. : КНЕУ, 2005. – 300 с. – ISBN 966-574-746-0. – Режим доступу : <http://6201.org.ua/load/72-1-0-641> Електронний ресурс: <https://www.twirpx.com/file/124635/>
9. Непран А.В. Правовая статистика: учеб. пособие / А. В. Непран, И. Е. Тимченко, О. М. Левчук. –Х. : БУРУН и К ; К.:КНТ, 2014. –192

Інформаційні ресурси в Інтернеті

1. Правова статистика. Лекції. Електронний ресурс: <http://studies.in.ua/pravova-statystyka.html>

8. Статистична інформація про правопорушення в Україні [Електронний ресурс] : Державний комітет статистики України. – Режим доступу : <http://www.ukrstat.gov.ua/>

9. Статистична інформація про правопорушення в Україні [Електронний ресурс] : Державний комітет статистики України. – Режим доступу : <http://www.ukrstat.gov.ua/>

4. Засоби оцінювання здобувачів вищої освіти

Питання, що виносяться на підсумковий контроль:

1. Дайте поняття науки “статистика”.
2. Характер динамічних та статистичних закономірностей.
3. Сформулюйте закон великих чисел.
4. Визначте предмет вивчення статистики.
5. Дайте поняття статистичної сукупності та одиниці сукупності.
6. Сформулюйте поняття статистичної ознаки, які її види?
7. Сформулюйте поняття статистичного показника та варіації.
8. Назвіть статистичні методи.
9. Охарактеризуйте роль математичних методів у статистиці.
10. Які рівні має наука статистика?
11. Дайте визначення правової статистики.
12. Яке місце займає правова статистика у статистичній науці?
13. Назвіть предмет вивчення правової статистики.
14. Сформулюйте завдання правової статистики.
15. Розкрийте зміст галузей правової статистики.
16. Вкажіть напрямки застосування даних правової статистики.
17. Дайте поняття статистичного спостереження.
18. Назвіть етапи статистичного спостереження.
19. Які питання включає перша частина плану статистичного спостереження?
20. Які питання включає друга частина плану статистичного спостереження?
21. Назвіть об’єкти статистичного спостереження для різних галузей правової статистики.
22. Дайте поняття статистичного формуляру, назвіть його види.
23. Вкажіть організаційні форми статистичного спостереження.
24. Назвіть види статистичного спостереження за повнотою охоплення.
25. Назвіть способи статистичного спостереження за часом реєстрації.
26. Назвіть способи одержання статистичної інформації
27. Охарактеризуйте помилки реєстрації та вибірки.
28. Вкажіть види контролю первинних документів.
29. Яка відповідальність передбачена за порушення, пов’язані з статистичною звітністю?
30. Сформулюйте поняття статистичного зведення та назвіть його види.
31. Сформулюйте поняття групування та вкажіть його види.
32. Розкрийте поняття класифікаторів в правовій статистиці.
33. Сформулюйте поняття таблиці, вкажіть її елементи та види.

34. Сформулюйте поняття графіка, вкажіть його елементи та види.
35. Дайте поняття етапу узагальнення та аналізу.
36. Охарактеризуйте абсолютні величини – індивідуальні та сумарні.
37. Які види абсолютних величин за одиницями виміру.
38. Дайте означення відносної величини інтенсивності. Як обчислюється рівень злочинності.
39. Дайте означення відносної величини структури. Як обчислюється відсоток злочинів раніш судимих та вуличної злочинності.
40. Дайте означення відносної величини координації.
41. Дайте означення відносної величини динаміки.
42. Порядок розрахунку при ланцюговому і базисному способах порівняння.
43. Визначте середню арифметичну величину та порядок її обчислення.
44. Визначте середню гармонійну величину та порядок її обчислення.
45. Визначте середню геометричну величину та порядок її обчислення.
46. Визначте середню квадратичну величину та порядок її обчислення.
47. Визначте моду та порядок її обчислення.
48. Визначте медіану та порядок її обчислення.
49. Дайте поняття рядів розподілу, варіантів та частот.
50. Назвіть види рядів варіації та правила вибору інтервалів групування.
51. Сформулюйте поняття розмаху варіації, визначте спосіб його обчислення.
52. Сформулюйте поняття середнього лінійного відхилення, визначте спосіб обчислення.
53. Сформулюйте поняття дисперсії та спосіб її розрахунку.
54. Дайте поняття середнього квадратичного відхилення, назвіть його властивості та спосіб розрахунку.
55. Сформулюйте поняття коефіцієнту варіації та визначте спосіб його розрахунку.
56. Сформулюйте правило «трьох сигм» та визначте його використання.
57. Дайте поняття рядів динаміки та їх складових частин.
58. Охарактеризуйте інтервальні та моментні ряди.
59. Назвіть умови порівняння рядів динаміки.
60. Дайте поняття тенденції, назвіть її види.
61. Як розраховується абсолютний приріст (ланцюговий та базисний методи).
62. Як розраховується коефіцієнт та темп росту (ланцюговий та базисний методи).
63. Як розраховується коефіцієнт та темп приросту (ланцюговий та базисний методи).
64. Як розраховується середня арифметична зважена.
65. Як розраховується середня арифметична у моментному ряді.
66. Дайте поняття середнього абсолютного приросту та порядку його обчислення.
67. Дайте поняття середнього коефіцієнту росту та порядку його обчислення.
68. Дайте поняття інтерполяції та порядку розрахунків.
69. Дайте поняття екстраполяції та порядку розрахунків.
70. Дайте поняття індексів сезонності та порядку їх обчислення.
71. Визначте вибіркове спостереження, які його переваги.

72. Дайте поняття генеральної та вибіркової сукупності, помилки вибірки.
73. Охарактеризуйте етапи вибіркового спостереження.
74. Дайте поняття помилок вибірки, які їх види.
75. Охарактеризуйте випадковий та механічний способи відбору.
76. Охарактеризуйте серійний та типологічний способи відбору.
77. Дайте поняття якісної ознаки, розрахунок її дисперсії.
78. Визначте розрахунок середньої помилки вибірки для кількісної та якісної ознаки.
79. Розкрийте поняття коефіцієнта довіри та граничної помилки вибірки.
80. Як розраховується необхідний обсяг вибірки при повторному відборі для кількісної та якісної ознаки.
81. Дайте поняття кореляції.
82. Визначте коефіцієнт кореляції, види кореляційного зв'язку.
83. Поняття та обчислення коефіцієнту контингенції Пірсона.
84. Поняття та обчислення лінійного коефіцієнту кореляції.
85. Дайте поняття індексів, назвіть їхні види.
86. Визначте індексу тяжкості ДТП.
87. Наведіть розрахунок індексу продуктивності роботи 1 слідчого.
88. Дайте поняття рейтингів та порядок їх обчислення